

ΕΝΑΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΝΑΣ από τους πρώτους μας ζωγράφους, ο Λεμπέσης, ζή υπό έχεμύθειαν εις την Έλληνικήν πρωτεύουσαν, όπου αϊ τέχνηι άνθουν, λάμπουν καί... συνεντευξιάζονται. 'Ο Παπαδιαμάντης «έλάνθανε βιών» εις την Δεξαμενήν, καί ο Λεμπέσης εις τὸ Θησεϊόν. Με την ξηράν άσκητικήν του μορφήν, κάτασπρον τώρα, θά τον συναντήσετε, μαναχόν του ή με κανένα-δύο άπλοϊκούς γείτονας, νά παίρνῃ τὸν καφέν του, κατὰ τὸ δαιλιόν, σὲ κάποιον ἀπὸ τὰ καφεενάκια τῆς μικρᾶς ἐπαρχιωτικῆς πλατείας. Κανέναν δὲν μαντεύει ποῶς εἶνε.

Ἐνθυμήθηκα παραπάνω τὸν Παπαδιαμάντην. Καί ἔχουν τόσος ἀναλογίας ὁ ζωγράφος μετὰ τὸν διηγηματογράφον... Ἄπλοϊ, ἀνεπίδεικτοι, ἄθωοι, ἀπομακρυσμένοι ἀπὸ τὴν ζωὴν καί οἱ δύο, αὐτὸς ποῦ ζῇ καί ἐκείνος ποῦ τὸν ἐχάσαμεν! Ἄλλὰ μήπως καί ἡ τέχνη τους ἔχει ὀλιγωτέρας ἀναλογίας; Εἰλικρίνεια, τιμότης, βαθύ αἶσθημα τῆς φύσεως καί τῆς ζωῆς, ἔλλειψις κάθε τσαρλατανισμοῦ, ἀγάπη τοῦ ἀπλοῦ καί τοῦ ταπεινοῦ, καί ἐπὶ πλέον μία μαεστρία, ποῦ περὶ ἄσχεδὸν ἀπαράτρητος — τόσον εἶνε ἀληθινή — καί ἐδῶ καί ἐκεῖ. Ἡ Σκίαθος διὰ τὸν ἑνα, ἡ Κούλουρη διὰ τὸν ἄλλον, κόσμοι ὀλόκληροι!

Ὁ μεγάλος Γύζης ὠμίλουσε μετὰ θαυμασμόν διὰ τὸν Λεμπέσην. Οἱ συνεντευξιασθέντες τελευταῖον ζωγράφοι, ὅσοι καταλαβαίνουν κατὰ τι ἐννοεῖται, τὸν ἀνέφεραν εὐλαβῶς. Τὸ Κοινὸν τὸν ἄγνωστὸ ἀπολύτως, ὅπως καί τὸν Παπαδιαμάντην. Αἱ ἀναλογίαι εἶνε καταπληκτικαί.

Προχθὲς μ' ἐκέρασε τὸν καφέ στὸ καφεενάκι τοῦ ὁ ζωγράφος.

— Ζῆς Λεμπέσης;

— Ζῶ...

Μ' ἐγέλασεν. Νά ζῇ ὁ Λεμπέσης, καί τὴν στιγμήν ποῦ ἡ Ἑλληνική Ζωγραφικὴ σπεύδει νά ἐκτεθῇ εἰς μίαν διεθνή ἐκθεσιν, μετὰ ἔργα, εἰς τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ὁποίων οἱ ξένοι κριταὶ δὲν ἀνεκάλυψαν οὔτε ἕχρονος Ἑλλάδος, νά μὴν ὑπάρχῃ μία Κουλουριώτικη αὐλή, φωτισμένη ἀπὸ Ἑλληνικὸν ἥλιον, νά μὴν ὑπάρχῃ ἕνα

ἔργον τοῦ Λεμπέσης; Οἱ κύριοι τῆς Ἐπιτροπῆς εἶχαν φροντίσει δι' αὐτοὺς καὶ ἀλλήλους. Τὸ Θησεϊόν ἦτο πολὺ μακρὸν καὶ κανεὶς δὲν ἀπεφάσισε νά πάρῃ τὸ ὑπ' ἀριθ. 9 τράμ. καὶ ν' ἀποβιβασθῇ μετὰ μίαν δεκάραν, εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ λησμονημένου ζωγράφου, διὰ νά τοῦ ζητήσῃ ἕνα ἔργον του.

— Καί τί κάνεις τώρα;

— Ἀπογραφίς! Ὅταν μοῦ τὸ ἐπιτρέπουν, ἐννοεῖται, οἱ καλογέροι τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Ὅταν περισσέψῃ δουλειὰ ἀπ' αὐτούς, παίρνω κ' ἐγώ!

Ὅλη ἡ μεγάλη θρησκευτικὴ ζωγραφικὴ τῆς Ἀναγεννήσεως κατέφυγεν, ὅπως γνωρίζετε, εἰς τὸ Ἄγιον Ὄρος. Καί οἱ νέοι Μιχαὴλ Ἀγγέλαι ἐκστρατεύουν μετὰ κτηρινισμένα ράσα ἀπὸ τὸ Ὄρος καὶ ἔρχονται καὶ μουντζουρώνουν εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς ναοὺς τοῦ Κυρίου, διὰ τὰ κτίρια τῶν ὁποίων δαπανῶνται ἑκατοντάδες χιλιάδων. Ὁ τοῖχος, βλέπετε, εἶνε τὸ πᾶν, ὁ τροῦλλος τὸ πᾶν, τὰ κωδωναστάσια τὸ πᾶν. Ἡ ζωγραφικὴ εἶνε δευτερεύον ζήτημα διὰ τοὺς εὐλαβεῖς ἐπιτρόπους. Καί ἡ παράδοσις τῆς μουμιογραφίας διακωμικίζεται.

Τὸ ὅτι ἕνας Λεμπέσης τῆς Σχολῆς τοῦ Μονάχου,

Alf. Philippe Roll.

Ἐλευθερία

μέ το σχέδιον καὶ τὸ χρώμα ποῦ ὀλίγοι ἔχουν νὰ δείξουν ἀνάλογα εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπεφάσισε ν' ἀγιογραφή, ἔπρεπε νὰ συγκινήσῃ τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως μέχρι τοῦ τελευταίου ἐπιτρόπου ἐξ-
χικοῦ παρεκκλησίου. Δὲν βαρύνεσθε! Καὶ ὅμως ὅ,τι ἔχομεν ἄξιον ν' ἀντικυρῶθῃ εἰς Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ὅ,τι ἐσταμάτησε τὸν Γύζην κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ ταξιδίου εἰς τὰς Ἀθήνας εἶνε ἰδικόν του: Ἡ Πλα-
τυτέρα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Καρύτση καὶ ἡ Πλατυ-
τέρα πάλιν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Ὁ Λεμπέσης, ὕστερα ἀπὸ τὰς τοιχογραφίας αὐτάς, δὲν ἔπρεπε νὰ προφθάνῃ ν' ἀγιογραφή καὶ νὰ φρεσκο-
γραφῇ. Καὶ ὅμως περνᾷ ἀπογοητευμένος καὶ ἀργὸς τὰς ἡμέρας του στὸ καφεναδᾶκι τοῦ Θησείου, ἐνῶ οἱ Παν-
σέλῃνοι τοῦ Ἀγίου Ὅρους μουντζουρώνουν τέμπλα καὶ θόλους, πρὸς δόξαν τῆς Ἑλληνικῆς καλαισθησίας, τὴν στιγμὴν ποῦ συζητοῦμεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ
μαλλώνομεν διὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς Πινακοθήκης!

Ἀκούσατε τώρα καὶ τὸ ὠραιότερον ἀπ' ὅλα. Ὁ
Λεμπέσης διερχόμενος κατὰ τύχην ἀπὸ τὸν Ἅγιον
Κωνσταντίνον τοῦ Πειραιῶς, ἔκαμε τὸν σταυρὸν τοῦ

κ' ἐμπήκε μέσα νὰ ρίψῃ μιὰ ματιά στὸ ἔργον τοῦ.
Καὶ ἐξανάκαμε τὸν σταυρὸν τοῦ, ἔχι διότι ἐβγήκαν
τὰ Ἅγια, ἀλλὰ διότι δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀναγνωρίσῃ οὔτε
τὴν Παναχίαν τοῦ, οὔτε τοὺς ὠραίους παρθενικούς
τοῦ Ἀγγελούς.

Τί εἶχε συμβῇ;

Οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ ἀνέθεσαν εἰς ἓνα εἰδή-
μονα... χρυσοκόον (!) νὰ καθαρίσῃ τὴν τοιχογρα-
φίαν. Ὁ εἰδήμων ἐπῆρε ποτάσσαν καὶ ἔπλυνε τὴν
εἰκόνα, ὡς νὰ ἦτο τὸ πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ. Ἐπειτα
ἐπῆρε βερνίκι, ἀπ' αὐτὸ πρὺ βερνικιώνουν τὰ καράβια
στὸ λιμάνι, καὶ τὴν ἐβερνίκωσε. Διὰ τὸν κόπον τοῦ
ἐπληρώθη μόνον εἰκοσιπέντε δραχμάς! Ὅταν ἐξαλ-
λος ὁ ζωγράφος ἐζήτησε νὰ μᾶθῃ τὸν λόγον τοῦ βαν-
δαλισμοῦ, γνωρίζετε τί τοῦ εἶπαν;

— Τί νὰ κάνωμε; Μᾶς εἶπε πῶς ἤξερε ἀπὸ τέτοιες
δουλειές...

Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀπάντησις.

Δὲν ἤξεύρω ἂν εἶνε κοινωτοπία. Ἀλλὰ διὰ πολλὸν
καιρὸν ἀκόμη νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐρωτῶμεν ἑαυτοὺς
καὶ ἀλλήλους:

— Ποῦ ζῶμεν;

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

B. Björnson

Η ΦΩΛΕΑ ΤΩΝ ΑΕΤΩΝ

ΝΑΡΕΓΕΡΑΙΝΗ ὠνομάζετο
ἐν μικρὸν χωρίον καίμενον
ἐρημον ἐν τῷ μέσῳ κοιλά-
δος, ἥτις περιστοιχίζετο
ὑπὸ ὕψηλῶν καὶ ἀποκρή-
μνων ὄρεων. Ἡ γῆ ἐπὶ
τῆς ὁποίας εὐρίσκετο ἦτο
γόνιμος καὶ πεδινή, διε-
χωρίζετο δὲ ὑπὸ τινος ὄρ-
μητικῶς κατερχομένου ἐκ

τῶν ὄρεων πλατέος ποταμοῦ, χύνοντος τὰ ὕδατά του
εἰς τινὰ οὐχὶ πολὺ μακρὰν ἐκεῖθεν εὐρίσκουμένην λί-
μνην.

Εἰς τὴν λίμνην ἐκεῖνην εἶχεν ἔλθει διὰ λέμβου ὁ
ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις πρῶτος εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐκ-
χερσῇ τὴν πεδιάδα. Ὦνομάζετο Ἐνδρῆς, οἱ δὲ σημερι-
νοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἶναι ἀπόγονοι αὐτοῦ. Τινὲς
ἔλεγον ὅτι εἶχε καταφύγει ἐκεῖ ἕνεκα φόβου ἐξ αἰτίας
τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι φαίνονται τόσον σκυθρωποί·
ἄλλοι τούναντίον ἀπέδιδον τοῦτο εἰς τὰ ἀπόκρημνα ὄρη,
τὰ ὁποία καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἰούνιον δὲν ἀφίνουσι τὰς
ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου νὰ εἰσδύσῃσι μετὰ τὴν πέμπτην
μεταμεσημβρινὴν ὥραν εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐπεράνω τοῦ χωρίου εὐρίσκετο μία φωλεὰ αἰτῶν,
ἥτις ἔκειτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς βράχου ὕψηλᾶ εἰς τὴν
ὀροστοίχιν· ὅλοι ἠδύνατο νὰ ἴδωσι πότε ἡ αἰτὶς
ἤρχετο νὰ ἐπωάξῃ, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φθάσῃ μέ-

χρι τῆς φωλεᾶς. Ὁ αἰτὶς ἐπέτα ὑπεράνω τοῦ χωρίου,
κατερχόμενος δὲ πολλάνκις ἤρπαζεν ὅτε μὲν ἐν ἄρνιον,
ὅτε δὲ μίαν αἶγα καὶ μίαν φορὰν μάλιστα καὶ ἐν μι-
κρὸν παιδίον. Ἐνεκα τούτου, ἐφ' ὅσον ὁ αἰτὶς εἶχε
τὴν φωλεάν τοῦ ἄνωθεν τοῦ βράχου, τὸ χωρίον δὲν εὐρί-
σκετο ἐν ἀσφαλείᾳ. Ὑπῆρχε παράδοσις μεταξὺ τῶν
κατοίκων τοῦ χωρίου ὅτι εἰς ἀρχαίους χρόνους ἐξήσαν
δύο ἀδελφοί, οἵτινες ἐφθασαν μέχρι τῆς φωλεᾶς καὶ
κατέστρεψαν αὐτήν· ἀλλὰ τώρα δὲν ἦτο κἀνείς εἰς
κατάστασιν νὰ φθάσῃ ἕως ἐκεῖ.

Ὅσάκις δύο ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου συνην-
τῶντο ὠμίλουν περὶ τῆς φωλεᾶς καὶ ἐκύτταζον πρὸς
τὰ ἄνω. Ἐγνώριζον πότε ἐπανήλθον κατὰ τοὺς νεώ-
τερους χρόνους οἱ αἰτοί, ποῦ κατήλθον καὶ προὔξενῃ-
σαν φοβρὰν καὶ παῖος τελευταίως προσεπάθησε νὰ
ἀναβῇ. Ἀπὸ πολὺ μικρᾶς ἡλικίας ἡ νεολαία ἠσκειτο
εἰς τὴν ἀνάβασιν ὄρεων καὶ δένδρων καὶ πρὸ παντός
εἰς τὴν πάλην, ἵνα ποτὲ δυνηθῇ νὰ ἀναβῇ μέχρι τῆς
φωλεᾶς καί, ὡς οἱ δύο ἀδελφοί, καταστρέψῃ αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, ὁ ἐπιτηδεύτερος
τῶν νέων ὠνομάζετο Λεῖφ. Δὲν κατήγετο ἐξ Ἐνδρῆς,
εἶχε κόμην οὐλλὴν καὶ ὀφθαλμούς μικροὺς, ἔκαμνε παν-
τοίους ἀστείους καὶ ἡγάπα τὰς γυναῖκας. Ἀπὸ τῆς
μικρᾶς ἡλικίας ἔκαυχᾶτο ὅτι θὰ ἀναρριχηθῇ μέχρι τῆς
φωλεᾶς τῶν αἰτῶν· ἀλλ' οἱ γέροντες τοῦ ἔλεγον ὅτι
δὲν πρέπει νὰ τὸ λέγῃ, τόσον δυνατὰ.

Τοῦτο τὸν ἐξηρέθη καὶ πρὶν ἢ φθάσῃ ἕως εἰς τὴν
καλυτέραν τοῦ ἡλικίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἀναλάβῃ τὴν
ἀνάβασιν τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου. Ἦτο μία ὠραία
Κυριακὴ πρωΐα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους· οἱ νεο-